

Sygn. akt II CZ 104/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa C. P.
przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 marca 2015 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 września 2014 r.,

- 1. uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej skargę kasacyjną;**
- 2. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 lipca 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda C. P. od wyroku z dnia 26 lutego 2014 r., którym została oddalona jego apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 września 2013 r., oddalającego powództwo o zadośćuczynienie skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny powołał się na art. 398⁶ § 2 k.p.c. i stwierdził, że powód, pomimo wezwania doręzonego jego pełnomocnikowi w dniu 16 czerwca 2014 r., nie uiszczył w terminie opłaty sądowej od skargi kasacyjnej.

W dniu 28 lipca 2014 r. pełnomocnik powoda złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, twierdząc, że uchybienie terminowi do uiszczenia opłaty nastąpiło bez winy zarówno powoda, jak i jego pełnomocnika. Po odbyciu kary i opuszczeniu zakładu karnego we wrześniu 2013 r., powód pozostawał w kontakcie z pełnomocnikiem i po wydaniu niekorzystnego dla niego wyroku poinformował go o zamiarze wniesienia skargi kasacyjnej. W maju 2014 r. pełnomocnik podjął starania o uzyskanie od powoda dokumentacji niezbędnej do wniesienia skargi i złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, nie mógł jednak nawiązać z nim kontaktu. Powód został aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w S., o czym pełnomocnik dowiedział się pod koniec maja 2014 r. Niezwłocznie, w dniu 28 maja 2014 r. listem poleconym - priorytetem poinformował powoda o konieczności nadesłania pełnomocnictwa i dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Korespondencja ta została skierowana do ocenzurowania i powód otrzymał ją dopiero pod koniec czerwca 2014 r. Również list powoda do pełnomocnika, złożony w dniu 1 lipca 2014 r. w administracji Aresztu Śledczego, został skierowany do ocenzurowania i dotarł do pełnomocnika dopiero w dniu 11 lipca 2014 r. Nadesłane przez powoda dokumenty zostały wypełnione wadliwie i konieczne stało się usunięcie braków, co nastąpiło dopiero w dniu 21 lipca 2014 r., w którym powód został doprowadzony na rozprawę w sprawie XII C .../11, toczącej się przed Sądem Rejonowym w P.

W dniu 30 lipca 2014 r. wpłynęła skarga kasacyjna powoda od wyroku z dnia 26 lutego 2014 r.

Postanowieniem z dnia 4 września 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu i odrzucił jego skargę kasacyjną. Stwierdził, iż nie można przyjąć, by w tygodniowym terminie od wezwania doręzonego w dniu 16 czerwca 2014 r. powód nie mógł z przyczyn przez siebie niezawinionych uiścić opłaty od skargi kasacyjnej albo złożyć wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Z samej treści wniosku o przywrócenie terminu wynika, że powód z góry zakładał wystąpienie z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, nie było zatem obiektywnych przeszkód do złożenia w przepisany termin oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm. - dalej: „u.k.s.c.”). Powód nie miał natomiast obowiązku dołączania do wniosku innych dokumentów, których *notabene* nie dołączył też do oświadczenia sporządzonego w dniu 21 lipca 2014 r.

Z treści wniosku wynika, że przyczyną uchybienia terminowi był brak kontaktu powoda z pełnomocnikiem, co z kolei było wynikiem niestaranności powoda, który nie poinformował pełnomocnika o osadzeniu go w zakładzie karnym. Powód nie wykazał ani nie uprawdopodobnił, by uchybienie terminowi nastąpiło z powodu przetrzymywania korespondencji przez władze więzienne, nie ma bowiem podstaw do przyjęcia, że pismo pełnomocnika wysłane w dniu 28 maja 2014 r. zostało doręczone powodowi dopiero pod koniec czerwca 2014 r.

Uznając, że wniosek powoda o przywrócenie terminu jest w świetle art. 168 § 1 k.p.c. nieuzasadniony, Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną złożoną w dniu 30 lipca 2014 r., jako wniesioną po upływie terminu przewidzianego w art. 398⁵ § 1 k.p.c. (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego odrzucające skargę kasacyjną powód zgłosił wniosek o rozpoznanie również postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie orzeczenie o przywróceniu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że istniały podstawy do odrzucenia skargi kasacyjnej, art. 168 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że uchybienie terminowi nie nastąpiło bez winy powoda, art. 102 ust. 2 u.k.s.c. w związku z art. 168 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że nie było przeszkód do złożenia wymaganego oświadczenia w terminie tygodnia od wezwania doręczonego pełnomocnikowi w dniu 16 czerwca 2014 r., i art. 169 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, iż powód nie uprawdopodobnił, że uchybienie terminowi nastąpiło na skutek przetrzymywania korespondencji przez władze więzienne oraz że pismo wysłane przez pełnomocnika w dniu 28 maja 2014 r. zostało mu doręczone dopiero pod koniec czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy – na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. - może rozpatrzyć także te postanowienia sądu drugiej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Kontroli Sądu Najwyższego podlega więc również postanowienie Sądu Apelacyjnego oddalające wniosek powoda o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku tego Sądu z dnia 26 lutego 2014 r. (zob. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2000, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 119/07, OSNC 2001 r., nr 2, poz. 22).

W świetle art. 168 § 1 k.p.c. przywrócenie terminu może nastąpić tylko wtedy, gdy niedokonanie czynności procesowej w terminie nastąpiło bez winy strony. Brak winy podlega przy tym ocenie z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy.

Oddalając wniosek o przywrócenie terminu, Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie było potrzeby dołączania do skargi kasacyjnej żadnych innych dokumentów poza oświadczeniem, o którym mowa w art. 102 u.k.s.c., że powód mógł bez jakichkolwiek przeszkód złożyć to oświadczenie w zakreślonym terminie oraz że uchybienie terminowi było jedynie wynikiem niestaranności powoda, który nie zawiadomił pełnomocnika o swoim aresztowaniu i pobycie w zakładzie karnym.

Nawiązując do przytoczonej argumentacji, trzeba przypomnieć, że do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów (art. 102 ust. 2 u.k.s.c.) oraz że wniosek o zwolnienie od kosztów strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego złożony bez dołączenia oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2, przewodniczący zwraca bez wezwania o uzupełnienie braków formalnych (art. 102 ust. 4 u.k.s.c.). Rację ma zatem skarżący podnosząc, że jego pełnomocnik mógł wprawdzie złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w terminie tygodniowym od doręczenia mu pisma wzywającego o opłatę od skargi kasacyjnej, lecz wniosek taki, złożony bez wymaganego oświadczenia, nie byłby skuteczny, ponieważ podlegałby zwrotowi. Oceniając staranność strony ubiegającej się o przywrócenie uchybionego terminu trzeba natomiast uwzględnić możliwość podejmowania przez nią skutecznych czynności procesowych.

Uszło również uwagi Sądu Apelacyjnego, że wezwanie o opłatę od skargi kasacyjnej zostało doręczone pełnomocnikowi w dniu 16 czerwca 2014 r., a więc w czasie kiedy już wiedział o aresztowaniu powoda i jego osadzeniu w zakładzie karnym. Wynikało to z twierdzeń przytoczonych we wniosku o przywrócenie terminu i z dołączonej doń kserokopii potwierdzenia nadania w dniu 28 maja 2014 r. przesyłki poleconej do powoda na adres zakładu karnego. Nie można w tej sytuacji podzielić poglądu Sądu Apelacyjnego, że przyczyną uchybienia terminowi była niestaranność skarżącego, polegająca na zaniechaniu zawiadomienia pełnomocnika o swoim aresztowaniu i osadzeniu w zakładzie karnym.

Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił również okoliczności związanych z cenzurowaniem korespondencji kierowanej do skarżącego i wynikającym stąd opóźnieniem w jego kontaktach z pełnomocnikiem. W konsekwencji konieczne stało się ponowne rozpoznanie wniosku o przywrócenie terminu, nie można bowiem ani odeprzeć podniesionych przez skarżącego zarzutów naruszenia art. 168 § 1 i art. 398⁶ § 2 k.p.c., ani orzec co do istoty sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie w części

odrzucającej skargę kasacyjną, powodując tym samym upadek tego postanowienia w części oddalającej wniosek o przywrócenie terminu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 62/04, OSNC 2005, nr 11, poz. 181).

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono zgodnie z art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.